

בבית המשפט העליון

ע"א 2935/18 - ב'

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקשים: 1. מ.ע.ג.ן. - יעוץ וניהול נכסים בע"מ
2. מ.ו. השקעות בע"מ
3. ד"ר משה וינברג

נגד

המשיבה: בוטיק - שימור מבנים בע"מ

בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי
תל אביב-יפו מיום 19.2.2018 בתא"ק 9255-12-17
שניתן על-ידי כב' השופט נ' שילה

בשם המבקשים: עו"ד יעריה ברנן; עו"ד שמגר חגי

בשם המשיבה: עו"ד צביקה מצקין; עו"ד אלרן שפירא בר-אור;
עו"ד מיכאל פטרמן

החלטה

1. לפניי בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו (מיום 19.2.2018) והחלטותיו (מיום 11.5.2018 ומיום 13.5.2018) של רשם בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בתא"ק 9255-12-17 (הרשם נ' שילה), בגדרם דחה בית המשפט את בקשת המבקשים למתן רשות להתגונן וקיבל (למעט בנושא אחד) את בקשת המשיבה למתן פסיקתא.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 24.5.2010 נכרת הסכם קומבינציה בין המבקשים למשיבה, על פיו התחייבה המשיבה לבצע עבודות בניה ושימור בבניין המצוי בבעלות המבקשים. בין היתר, התחייבו המבקשים לשלם על פי הסכם זה את תשלומי המע"מ בגין שירותי

הבניה (ביחס לעשר דירות שהיו עתידים לקבל בהתאם להסכם) וכן את היטל ההשבחה שיחול על הפרויקט.

על פי תוספת להסכם, עליה חתמו הצדדים ביום 5.8.2012, העמידה המשיבה הלוואה למבקשים באופן שהמשיבה שילמה את היטל ההשבחה כהלוואה עבור המבקשים.

3. על פי הנטען, לא עמדו המבקשים בהתחייבותיהם על פי ההסכם והתוספת לו, שכן לא שילמו למשיבה חלק מתשלומי המע"מ, בהתאם לחישוב של שומת המע"מ הסופית בגין העסקה כפי שנקבעה על ידי רשויות המס, וכן לא פרעו את ההלוואה המהווה את סכום היטל ההשבחה.

4. משכך, הגישה המשיבה לבית משפט קמא תביעה בסדר דין מקוצר נגד המבקשים, בה עתרה לחייבם להשיב לה את תשלומי המע"מ וכן את תשלומי היטל ההשבחה ששילמה לרשויות המס (כהלוואה עבור המבקשים).

5. בפסק דינו מיום 19.2.2018 קבע רשם בית המשפט קמא כי שני רכיבי התביעה – תשלום המע"מ וההלוואה לצורך תשלום היטל ההשבחה – מהווים תביעות על סכום קצוב אשר נובעות מכוח ההסכם והתוספת לו. משכך, ומשלא קיבל את טענות המבקשים ביחס לסעיפי ההסכם וכן ביחס לעצם חובת התשלום, דחה בית משפט קמא את בקשתם למתן רשות להתגונן וקבע כי עליהם לשלם למשיבה את סכום המע"מ, בניכוי הסכום שכבר שולם, וכן את תשלומי היטל ההשבחה.

6. לאחר מתן פסק הדין הגישה המשיבה לבית משפט קמא בקשה למתן פסיקתא, בה טענה, על פי תחשיב שצירפה, כי על המבקשים לשלם לה סך של 2,593,956 ש"ח. המבקשים הגישו תגובה לבקשה זו, במסגרתה טענו הן נגד עצם החיוב הן נגד תחשיב המשיבה.

לאחר שדן בטענות המבקשים, קיבל רשם בית המשפט, בהחלטתו מיום 11.5.2018, את הבקשה למתן פסיקתא, למעט בנושא המועד אשר ממנו ואילך תחושבנה הריבית וההצמדה ההסכמית בגין החזר המע"מ. בית המשפט הוסיף, כי:

"ככל שהנתבעים [המבקשים – י' א'] ימציאו אישור מהרשות המוסמכת כי קיים רכיב היטל השבחה שנובע

מהקלות או שימושים חורגים שהתובעת [המשיבה – י' א'] היא הנהנית היחידה מהם, הרי שעל פי סעיף 36 להסכם, רכיב זה של היטל ההשבחה חל על התובעת והנתבעים פטורים מהשבכת רכיב זה".

7. ביום 13.5.2018 חתם בית משפט קמא על הפסיקתא, אשר על פיה נדרשו המבקשים לשלם למשיבה סך של 2,592,170 ש"ח בתוספת ריבית והצמדה לפי הוראות הסכם הקומבינציה.

8. לאחר שנחתמה הפסיקתא (ובאותו היום בו נחתמה) הגישו המבקשים "הודעה" מטעמם, בה טענו, כי על המשיבה לשאת בסך של 90,929 ש"ח (לפני תוספת ריבית והצמדה) מתוך תשלום היטל ההשבחה, בגין הקלות בניה שהמשיבה, לטענתן, היא הנהנית היחידה מהן. הודעה זו והמסמכים שצורפו אליה (אשר צורפו כנספח 44 לבקשה שלפניי) הוגשו בהתאם לדברים האמורים בהחלטתו של בית משפט קמא מיום 11.5.2018, אשר צוטטו לעיל.

בהחלטתו מאותו יום (13.5.2018) הורה בית המשפט כי:

"בית המשפט סיים מלאכתו בתיק עם החתימה על הפסיקתא. הנתבעים [המבקשים – י' א'] רשאים לפתוח בהליך המתאים ובערכאה המוסמכת ככל שהם מעוניינים בקבלת סעד נוסף. לא קיים הליך של הגשת הודעה ובטח שלא בתיק סגור".

שלוש בקשות עיכוב הביצוע שהוגשו על ידי המבקשים

9. המבקשים הזדרזו והגישו לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, ביום 11.3.2018, ערעור על "החלטת הרשם" מיום 19.2.2018 (החלטה אשר נשאה את הכותרת "פסק דין"), ועמה הגישו בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה. יובהר כי הבקשה לעיכוב ביצוע (כמו גם הערעור עצמו) הוגשו בטרם הוכרעה הבקשה למתן פסיקתא, כמתואר לעיל.

עוד יש להדגיש, כי בבקשה לעיכוב ביצוע (אשר צורפה כנספח 47 לבקשה שלפניי) ביקשו המבקשים להורות על עיכוב ביצוע פסק דינו של הרשם וזאת עד להכרעה סופית בערעור שהוגש לבית משפט קמא.

10. בהחלטתו מיום 12.3.2018 הורה בית המשפט קמא (השופטת ש' דותן) למבקשים להבהיר לאיזו ערכאה נתונה הסמכות לדון בערעור, האם לבית משפט קמא ביושבו כערכאת ערעור על החלטת רשם בית המשפט, או לבית משפט זה, ביושבו כערכאת ערעור על פסק דינו של רשם (על פי הוראות סעיף 96(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984).

בעקבות זאת, ובטרם הוכרע העניין לגופו, הגישו המבקשים לבית משפט זה בקשה למתן ארכה להגשת ערעור על פסק דינו של רשם בית המשפט קמא, ומאוחר יותר הגישו גם את הערעור עצמו.

11. ביום 1.5.2018 דחה בית משפט קמא (השופטת ש' דותן) את בקשת המבקשים לעיכוב ביצוע פסק דינו של הרשם (מיום 19.2.2018), תוך שקבע כי הסמכות לדון בבקשה לעיכוב ביצוע מסורה לבית משפט זה. זאת, משום שבאופן מהותי החלטתו של הרשם הביאה את ההליך אל סיומו. בהקשר זה, הבהיר בית המשפט כי:

"העיון בפסק הדין מלמד כי חלקו האופרטיבי כולל חיובים לתשלום סכומי כסף שונים בהסתמך על האמור בכתב התביעה. אם סבורים המבקשים שאין לראות באמור לעיל פסק דין, הרי שטרם בשלה העת לעיכוב ביצועה של ההחלטה שאינה כוללת חיוב מוגדר וסופי, ואם סברו המבקשים כי מדובר בפסק דין סופי, כפי שהדבר משתמע מניסוחו של פסק הדין, הסמכות לדון בבקשה אינה נתונה למותב זה".

משדחה בית משפט קמא את בקשתם לעיכוב ביצוע, הגישו המבקשים לבית משפט זה, ביום 17.5.2018, בקשה חדשה לעיכוב ביצוע.

12. ואולם, בניגוד לבקשה לעיכוב ביצוע שהוגשה לבית משפט קמא, אשר התייחסה רק לפסק דינו של הרשם מיום 19.2.2018, הבקשה לעיכוב ביצוע שלפניי מתייחסת הן לפסק הדין האמור הן להחלטותיו של הרשם מיום 11.5.2018 ומיום 13.5.2018 באשר לפסיקתא.

על אף "הרחבת חזית" זו, מטעמים השמורים עימם, לא ביקשו המבקשים במסגרת הבקשה שלפניי לעכב גם את ביצועה של החלטתו של הרשם מיום 13.5.2018 בנוגע ל"הודעת" המבקשים, בה ביקשו, כזכור, כי יופחת סך של כ-90,000 ש"ח מהסכום הכולל שעליהם לשלם בגין היטל ההשבחה.

13. לאחר שהוגשה הבקשה לעיכוב ביצוע לבית משפט זה, הגישו המבקשים, ביום 31.5.2018, בקשה נוספת לבית משפט קמא, שלישית במספר, בה נתבקש עיכוב ביצוע של החלטת הרשם מיום 13.5.2018, אשר צוטטה לעיל.

ויודגש: הלכה למעשה, הסעד המבוקש בבקשה אחרונה זו הוא אותו סעד המבוקש בבקשה לעיכוב ביצוע שלפניי – עיכוב ביצוע התשלום שחויבו המבקשים לשלם למשיבה בהתאם לפסק דינו של הרשם מיום 19.2.2018, בהתאם להחלטה בבקשה למתן פסיקתא מיום 11.5.2018 ובהתאם לפסיקתא שנחתמה ביום 13.5.2018.

עיון במערכת נט המשפט העלה כי טרם ניתנה החלטה בבקשה זו (ע"ר 68799-18). (05-18).

טענות הצדדים בבקשה שלפניי

14. בבקשתם טוענים המבקשים כי סיכויי הערעור להתקבל הם גבוהים, שכן קביעותיו של פסק דינו של בית משפט קמא שגויות מיסודן. לטענתם, שגה בית משפט קמא משדחה את בקשתם למתן רשות להתגונן, ובכלל זה לא אפשר להם להציג את פרשנותם להסכם הקומביניציה ולתוספת המאוחרת לו.

אשר למאזן הנוחות, נטען כי קיים "חשש מבוסס וודאי" שהמשיבה לא תוכל להחזיר להם את כספם, במידה שיתקבל הערעור וזאת משום שלטענתם שוויה הכלכלי של החברה נמוך, יש לה שעבוד לבנק, אין לה הכנסות צפויות מפרויקטים, מתנהלים נגדה הליכים משפטיים בשווי למעלה מ-8 מיליון ש"ח ו"היא מעידה על עצמה כי היא מצויה בחסרון כיס עמוק", כלשון המבקשים.

15. מנגד, עמדת המשיבה היא כי דין הבקשה להידחות. זאת, בשל כך שהיה על המבקשים להגיש בקשת רשות ערעור על החלטת בית משפט קמא לדחות את הבקשה לעיכוב ביצוע, ולא לפתוח בהליך חדש (בזכות); בשל חוסר תום לב והיעדר ניקיון כפיים מצד המבקשים, אשר לא המציאו להם את הודעת הערעור והגישו בקשה מקבילה לעיכוב ביצוע לבית משפט קמא, במקביל להגשת הבקשה דנן; ובשל כך שהמבקשים עשו דין לעצמם ולא שילמו למשיבה את הוצאות המשפט שנפסקו לזכותה בפסק דינו של בית משפט קמא מיום 19.2.2018.

לגוף העניין, טענה המשיבה כי סיכויי הערעור קלושים וכי אין לסטות במקרה זה מההלכה הפסוקה לפיה ככלל לא יעוכב פסק דין המטיל חיוב כספי. עוד נטען כי מאזן הנוחות נוטה במובהק לטובת ביצועו המידי של פסק הדין, משום שמצבה הכלכלי של המשיבה יציב ולא יהיה כל קושי להשיב את המצב לקדמותו אם יתקבל הערעור. יתירה מזאת, לטענת המשיבה, אם יעוכב ביצועו של פסק הדין קיים "סיכון ממשי" לכך שלא ניתן יהיה להיפרע מהמבקשים בעתיד, ככל שהערעור ידחה, וזאת בשל כך שמצבם הכלכלי של המבקשים הוא "בכי רע", על פי הנטען.

דיון והכרעה

16. לאחר שעיינתי בבקשה, בתגובה לה, ובכרכי הנספחים העבים שהוגשו על ידי שני הצדדים, אשר רובם מיותרים ואינם נדרשים לצורך הכרעה בבקשה זו, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. זאת, הן בשל כך שהמבקשים לא עמדו בנטל ההוכחה הנדרש לצורך קבלת הבקשה, הן בשל התנהלותם הדיונית.

17. כידוע, עיכוב ביצועו של פסק דין מהווה חריג לכלל, לפיו הגשת ערעור כשלעצמה לא תעכב את ביצוע ההחלטה העומדת בבסיס הערעור. על המבקש לעכב ביצוע פסק דין להוכיח התקיימותם של שני תנאים מצטברים: האחד – כי סיכויי הערעור להתקבל הם גבוהים; השני – כי מאזן הנוחות נוטה באופן ברור לטובתו. בהקשר זה מוטל על המבקש הנטל להוכיח כי אם לא יעוכב פסק הדין ובסופו של ההליך יתקבל הערעור, לא ניתן יהיה להשיב את המצב לקדמותו. ההלכה הפסוקה קבעה כי בין שני התנאים הללו מתקיים יחס של "מקבילית כוחות", כך שככל שסיכויי הערעור להתקבל פחותים, על המבקש מוטל נטל כבד יותר להוכיח כי מאזן הנוחות נוטה לטובתו, וההיפך.

זאת ועוד. כאשר מדובר בפסק דין כספי, ככלל לא יעוכב פסק הדין, אלא במקרים חריגים ויוצאי דופן, בעיקר כאשר מתעורר ספק באשר ליכולת ההשבה אם יתקבל הערעור.

18. בענייננו, מבוקש עיכובו של פסק דין כספי. מבלי להידרש לשאלת סיכויי הערעור, אני סבור כי נסיבותיו של מקרה זה אינן מצדיקות חריגה מהכלל לפיו יש לבצע את החיובים המוטלים על הצדדים מיד לאחר פסק הדין, מבלי להמתין להכרעתה של ערכאת הערעור, וזאת אף שמדובר בסכום גבוה של כ-3,000,000 ש"ח.

בנסיבות העניין, ולנוכח הנימוקים בבסיס תגובת המשיבה, לא שוכנעתי כי מאזן הנוחות נוטה במובהק לטובת המבקשים, באופן שבו לא יהיה ביכולתה של המשיבה להשיב להם את כספם במידה שערעורם יתקבל.

19. ועוד זאת. התנהלותם הדיונית של המבקשים מצדיקה אף היא דחייתה של הבקשה.

כפי שנפסק בעבר, פתוחות בפניו של בעל דין המבקש לעכב ביצוע חיוב כספי על פי פסק דין, לאחר הגשת ערעור על פסק הדין לערכאת הערעור, שתי דרכים שונות: האחת – הגשת בקשה לעיכוב ביצוע לערכאה הדיונית; והשניה – הגשת בקשה לעיכוב ביצוע לערכאת הערעור. ככל שנבחרה האפשרות הראשונה "לא תישמענה השגותיו אלא במסגרת בקשת רשות ערעור" (ע"א 2631/15 הראל חברה לביטוח בע"מ נ' נור מסארוה (17.6.2015)).

בענייננו, בקשת עיכוב הביצוע שהגישו המבקשים לבית משפט קמא, ביום 11.3.2018, לא התייחסה לדחיה קצרה בלבד עד להגשת ערעור לערכאת הערעור, אלא הסעד הזמני שנתבקש התייחס עד להכרעה בערעור. משכך, ומשנדחתה בקשתם, נדמה כי ההתנהלות הדיונית הנכונה היתה להגיש לבית משפט זה בקשת רשות ערעור על החלטת בית משפט קמא מיום 1.5.2018, אשר דחה את בקשתם (ראו, בענייננו של המבקש 3 דכאן: ע"א 1549/16 ד"ר משה ויינברג נ' אברהם דורון (4.5.2016)).

לא מן הנמנע כי במקרה זה היה על בית המשפט לשקול את נימוקי הבקשה כב"גלגול ראשון", שכן בית משפט קמא לא דן בנימוקי הבקשה לגופם אלא דחה אותה מטעמים דיוניים (ראו והשוו: ע"א 5906/16 שירותי בריאות כללית נ' מועצת הקהילה האורתודוקסית הלאומית בחיפה, בפסקה 15 (2.3.2017)).

מכל מקום, בשל אי-הבהירות ביחס לזהות הערכאה המתאימה לדון בערעור שהגישו המבקשים, וממילא גם בבקשתם לעיכוב ביצוע, ובשל כך שהמבקשים הגישו את בקשתם הראשונה לעיכוב ביצוע לבית משפט קמא ביום 11.3.2018, עוד בטרם הגשת הערעור לבית משפט זה ביום 12.4.2018, אני סבור כי אין לזקוף לחובתם את העובדה שהגישו את הבקשה שלפניי כבקשה (בזכות) לעיכוב ביצוע ולא כבקשת רשות ערעור.

20. ואולם, המבקשים נהגו שלא כשורה כאשר לא כללו, במסגרת הבקשה שלפניי, גם את בקשתם לעכב את החלטתו של הרשם מיום 13.5.2018, אשר דחה את "הודעתם"

שהוגשה לאחר חתימת הפסיקתא, והגישו כאמור בקשת עיכוב ביצוע נפרדת ביחס להחלטה זו.

כאמור, הבקשה שלפניי הוגשה ביום 17.5.2018, חמישה ימים לאחר שניתנה ההחלטה האמורה. בנסיבות אלה, היה על המבקשים לכלול בבקשתם גם את טענותיהם באשר להחלטה האמורה, ולא להגיש בקשת עיכוב ביצוע נוספת ונפרדת, שלישית במספר, לבית משפט קמא. התנהלות זו של המבקשים יצרה מצב שבו ערכאות שונות נדרשות להכריע באותו עניין במקביל.

21. ויודגש: לא היה בעובדה שהחלטתו האחרונה של הרשם נשאה את הכותרת "החלטה" ולא "פסק דין", כדי למנוע מהמבקשים לכרוך את החלטתו זו של הרשם יחד עם "החלטות" נוספות שניתנו באותו עניין, ולבקש את עיכובן כולן. בהקשר זה, יש לשים לב במיוחד לכך שהמבקשים כרכו יחד, ברישא לבקשתם, את פסק דינו של הרשם מיום 19.2.2018, את החלטתו בבקשה למתן פסיקתא מיום 11.5.2018 ואת הפסיקתא עצמה מיום 13.5.2018, וקראו לכולם יחד בשם "פסק הדין" – עליו ערערו, וביחס אליו נתבקש עיכוב הביצוע. בנסיבות אלה, הגשת בקשת עיכוב ביצוע נפרדת רק על ההחלטה האחרונה של הרשם, נראית למצער תמוהה.

ועוד זאת – והיא העיקר. את החלטותיו של הרשם כולן יש לקרוא יחד כהחלטה אחת, הדוחה את בקשתם של המבקשים למתן רשות להתגונן בתביעה בסדר דין מקוצר, ומורה להם לשלם את התשלומים שהתחייבו בהם על פי הסכמים בכתב. אין הצדקה מהותית להבחין בין שלוש החלטותיו הראשונות של הרשם לבין החלטתו האחרונה, שאינה עומדת בפני עצמה, ואינה מטילה חיוב כספי נפרד על המבקשים, אשר היה עשוי להצדיק הגשת בקשת עיכוב ביצוע נפרדת ונוספת לבית משפט קמא.

22. התנהלות דיונית פסולה זו של המבקשים, אשר תכליתה היה להשיג יתרון דיוני באמצעות בחינת עניינם על ידי שתי ערכאות שונות במקביל, מצדיקה אף היא את דחיית הבקשה.

23. מכל הנימוקים האמורים, אני דוחה את הבקשה. המבקשים יישאו בהוצאותיה של המשיבה בסך 10,000 ש"ח.

המזכירות תמציא החלטה זו לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בע"ר

68799-05-18.

ניתנה היום, י"ב בתמוז התשע"ח (25.6.2018).

ש ו פ ט